

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Анотація. Розглянуто особливості управління інноваційною діяльністю та основні чинники, що негативно впливають на інноваційний розвиток.

Аннотация. Рассмотрены особенности управления инновационной деятельностью и основные факторы, которые негативно влияют на инновационное развитие.

Annotation. The features of management innovative activity and basic factors that negatively influence innovative development are considered.

Ключові слова: інноваційна діяльність, інноваційний розвиток.

Сьогодні через посилення міжнародної конкуренції забезпечити конкурентоспроможність галузей промисловості можна лише на основі активізації інноваційної діяльності, яка з використанням науково-інноваційних розробок стає каталізатором економічного розвитку господарства країни.

Аналіз наукових праць свідчить, що сьогодні основна увага приділяється дослідженню особливостей розвитку інноваційної діяльності загалом, тоді як недостатньо вивченими залишаються питання управління інноваційною діяльністю на підприємствах, що потребують активного державного регулювання. Однак проблема постає не у формуванні загальних теоретичних напрямів державної інноваційної політики, а у пошуці шляхів стимулювання інноваційних процесів на підприємствах з боку держави, які фактично здатні сприяти розвитку національної економіки.

Дослідженнями в напрямку управління інноваційною діяльністю підприємства займалися такі вчені, як П. Друкер, К. Фріман, Балабанов І. Т., Гольдштейн Г. Я., Гриньова В. М., Завлін П. М., Ілляшенко С. М., Ільдеманов С. В., Іленкова С. Д., Кібанов А. Я., Ковальов О. П., Мединський В. Г., Пригожин О. І., Трегуб Д. В., Фатхутдінов Р. А.

Метою статті є поглиблення теоретичного обґрунтування сутності інновацій та необхідність їх упровадження для підприємств України.

Дослідження інноваційного розвитку підприємств промисловості вимагає, насамперед, з'ясувати поняття "інновація". Вперше термін "інновація" запропонував австрійський вчений Й. Шумпетер (1930 р.). Він розглядав інновацію як будь-яку можливу зміну, що відбувається внаслідок використання нових або вдосконалених вирішень технічного, технологічного, організаційного характеру в процесах виробництва і збуту продукції [1]. У сучасній вітчизняній економічній літературі ще не визначено єдине загальне поняття "інновація". У загальному випадку під інновацією розуміється використання нової техніки і технологій, методів організації. Згідно з міжнародною практикою, "інновація" є кінцевим результатом інноваційної діяльності, що отримав втілення у вигляді нового або вдосконаленого продукту, технології або в новому підході до послуг. У Законі України "Про інноваційну діяльність" термін "інновації" вживається в такому значенні: "новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери" [2].

Сьогодні термін "інновація" поширений і активно використовується в усіх галузях економіки.

Наповнення змісту зазначеного поняття здійснюється через певну діяльність, яка забезпечує існування інновації. У теорії і практиці така діяльність називається інноваційною. За існуючими визначеннями [2], остання становить взаємозалежну та узгоджену послідовність дій, що допускає використання проміжних і кінцевих результатів науково-дослідних робіт для втілення їх у новому чи вдосконаленому товарі за допомогою технологічного процесу виготовлення продукції. У цьому контексті інноваційна діяльність розглядається як матеріалізація науково-технічного прогресу, яка спрямована на практичне використання науково-технічного результату й інтелектуального потенціалу з метою отримання нового чи поліпшення існуючого продукту, способу його виробництва та задоволення потреб суспільства у високоякісних товарах і послугах.

Інноваційна діяльність є одним із істотних елементів відновлення економіки. Вона потребує використання комплексу науково-технічних та промислових факторів, що встановлюють ринкове середовище, яке треба розглядати з погляду їх впливу на економіку країни. Упровадження інновацій тільки тоді має успіх, коли ефект для економіки та суспільства перевищує наявні затрати.

На вітчизняних підприємствах відбувається нагромадження застарілої техніки та обладнання, відсутні достатні джерела для відтворення основних засобів, що призводять до низької продуктивності праці, високих цін і низької якості продукції. Тому в основу зростання конкурентоспроможності та економічної ефективності промисловості має бути покладено постійне і швидке оновлення основних засобів, що вимагає від підприємств пошуку джерел, а від держави – створення умов для інвестування.

Для подолання технологічного й технічного відставання підприємств та підвищення технічного рівня

які імпортуються, потрібне оздоровлення фінансово-економічного стану підприємств; зниження відсоткової ставки до рівня, за якого стане можливим кредитування виробництв, орієнтованих на внутрішній ринок; створення умов для залучення інвестицій у галузі й кредитування підприємств банками другого рівня; залучення іноземних інвесторів у виробництво окремих споживчих товарів з метою підвищення технологічного й технічного рівня виробництва; визначення пріоритетів і селективна інвестиційна підтримка найефективніших підприємств, що випускають високотехнологічну, конкурентну продукцію на внутрішньому й зовнішньому ринках; надання технічної, технологічної і методичної допомоги підприємцям з організації і розвитку виробництва, оформлення бізнес-планів [3].

Особливу увагу варто приділити питанню фінансування розвитку інновацій, яке, на жаль, в Україні не здійснюється належним чином.

До основних чинників, що негативно впливають на інноваційний розвиток та його управління, слід віднести: низький рівень бюджетного фінансування науково-дослідних робіт, що передують інноваціям; відсутність механізмів надання пільг промисловим підприємствам, що впроваджують інновації; відсутність галузевої програми державної інноваційної політики, економічних механізмів, спрямованих на забезпечення переходу на інноваційну модель розвитку;

відсутність галузевого інноваційного фонду для фінансування науково-дослідних робіт;

наявність податку на чистий прибуток державних підприємств.

Для вдосконалення управління інноваційною діяльністю з боку держави необхідно спрямовувати її зовнішню політику на максимальне використання можливостей інтеграції з міжнародними економічними об'єднаннями та впровадити роботу з адаптації іноземного досвіду сприяння інноваційній діяльності. Також Україна має хороший кадровий потенціал, який не поступається потенціалу багатьох зарубіжних країн.

Отже, інноваційна діяльність підприємств є головним чинником успіху в зростаючій ринковій конкуренції, основним засобом підвищення ефективності виробництва та якості промисловості. Держава повинна підтримувати інноваційно активні підприємства, забезпечувати рівність конкурентних умов з зарубіжними виробниками продовольчих товарів, сприяти залученню інвестицій задля використання вітчизняних передових технологій та адаптації до вітчизняних умов іноземних технологічних інновацій.

Наук. керівн. Веретенникова Г. Б.

Література: 1. Гриньова В. М. Організаційні проблеми інноваційної діяльності на підприємствах : монографія / Гриньова В. М., Власенко В. В. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2005. – 200 с. 2. Про інноваційну діяльність : Закон України // Відомості Верховної Ради. – 2002. – № 40-IV. 3. Бреус С. В. Аналіз інноваційної діяльності промислових підприємств України / Бреус С. В. // Економіка та управління інноваціями. – 2004. – № 6. – С. 121–128.